

ÖZET

Türk Dünyasının kültürel yakınlığının saptanması ve etkileşimini arttıracak unsur ve faktörlerin analiz edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, Türkiye ve Orta Asya Türk Halkları arasındaki “kültürel etkileşim düzeyi” tespit edilmeye çalışılmıştır. Dahası, “bütünleşme” veya “entegrasyon” çerçevesinde geliştirilen “kültürel entegrasyon”dan hareketle bu toplumların “etkileşim” düzeyleri incelenmiştir. Bu çerçevede Kırgızistan’ın başkenti Bişkek’teki kamu ve özel kuruluşlarda birlikte çalışan Kırgızistan ve Türkiye vatandaşlarının toplumsal değerlerinin belirlenmesi ve her iki ülke vatandaşlarının kültürel etkileşim ve benzerlik düzeylerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Özellikle, Kırgızistan ve Türkiye vatandaşlarının 24 yıllık bir süre zarfında ne kadar yakınlığı ve birbirleriyle etkileşime girdikleri incelenmiştir. Diğer bir deyişle, bu araştırmada benzerlik veya yakınlığın ne düzeyde olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Hedef kitleye toplam 500 anket dağıtılmış ve geriye dönen 474 anketle bu çalışma tamamlanmıştır. Kırgızistan ve Türkiye vatandaşlarının ankette yer alan kültürel değerlere ilişkin yani vatandaşların aile hayatı, çalışma hayatı, ülke yönetimi, gelenek, görenek ve dini inançlar ve sosyal yaşamla ilgili genel değerlendirmelerine bakılarak, açıklamalar yapılmış ve bağımsız değişken olan demografik özelliklerden anlamlı olanlara göre durumları incelenmiştir. Niceliksel veri toplama yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışma şu alt başlıklar altında ölçülmüştür:

Aile hayatı ile ilgili ortak anlayışlar / değerler % 94 benzerlik göstermektedir.

İş hayatı, ahlakı ile ilgili ortak anlayışlar / değerler % 94 benzerlik göstermektedir.

İş hayatı, ahlakı ile ilgili ortak anlayışlar / değerler % 94 benzerlik göstermektedir.

Ülke yönetimi (siyasal sistem/devlet yönetimi) ile ilgili ortak anlayışlar / değerler % 97 benzerlik göstermektedir.

Manevi alandaki (gelenek, görenekler ve dini inançlar) ortak anlayışlar / değerler % 96 benzerlik göstermektedir.

Sosyal hayat, eğitim ve genel kültür ile ilgili ortak anlayışlar / değerler % 93 benzerlik göstermektedir.

Kırgızistan ve Türkiye vatandaşlarının bu kategorilerdeki yakınlığının % 93 ila % 97 gibi yüksek bir benzerlik oranına sahip olduğu görülmektedir ki, bu yüksek oran her iki toplumun değerlerinin birbirine ne kadar yakın olduğunu açıkça göstermektedir. Aradaki coğrafi ve tarihi mesafe ne kadar fazla olursa olsun, benzerliklerin çok olması dikkat çekicidir. Buradan görülen her iki toplumun da gerçekten benzer bir kültürel temelden başladığı ve benzer bir dönüşüm süreci geçirdiğini ifade etmek mümkündür.

Bununla birlikte iki ülke vatandaşlarına yöneltilen karşılıklı tanıma ilgili sorulara verilen yanıtlarda ise aynı ortamı paylaşan çalışanlar arasında dahi etkileşimin az olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin, her bir ülke vatandaşının diğer ülke edebiyatçıları, bilim insanları, sanatçıları, siyasetçileri, şarkıcıları, kitle iletişim araçları ve dizileri arasından bildikleri ortalama 2’den düşüktür. Yemekler ve turistik yerler en tanınırlık oranının en yüksek olduğu kategorilerdir, ancak bunlarda da ortalama 2 ila 3 arasındadır. Değerlerde görüldüğü gibi aslında benzerliğin çok yüksek olduğu bir kültürel temel üstüne ilişkileri geliştirmek mümkünken, ilgi ve bilginin zayıf olması farklı bir tabloyu ortaya çıkarmaktadır. Sonuçta, araştırmanın tespit etmeyi amaçladığı benzerlik açısından durumun çok olumlu olduğu, etkileşim açısından ise çok olumsuz olduğu görülmektedir.